

BEAUTYFIXION 2.0 – Martina Chudá

Koniareň – priestor pre súčasné umenie
M. R. Štefánika 257/65, Trebišov

Kurátorka: Marianna Brinzová

Prezentáciu výstavy z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

Výstava **BEAUTYFIXION 2.0** vizuálnej umelkyne **Martiny Chudej (*1990)** nadväzuje na prezentáciu *Beautyfixion*, ktorá prebehla na jar 2022 v Schemnitz Gallery v Banskej Štiavnici. Martina Chudá sa prostredníctvom výstavy (oboch jej verzií) zaoberá otázkami mýtu/ideálu krásy, tela a seba prezentácie, ktoré podrobuje kritike, princípom feminizmu a (vlastného) prežívania intimity.

Spomenuté princípy tvoria už dlhšie obdobie nosné piliere jej tvorby, na ktorých stavia svoje prezentácie. Výstava **BEAUTYFIXION 2.0** pripravená pre Koniareň – priestor pre súčasné umenie nie je výnimkou, tematicky nadväzuje na staršie dielo s názvom *URGENCY* (2018, niekoľkokrát ocenené video-performance), ktoré sa taktiež stáva súčasťou expozície v Trebišove. Intervencia je ale primárne postavená na novších dielach, ktoré autorka tvorila počas pandemického obdobia (2020 – 2022). Novší súbor podporuje a prehľbuje ideu stanovenej témy a preväzuje sa so starším video-performance. Celkový multimediálny výstup pozostáva z objektov, videí a intermediálnych objektov. Ďalší rozmer fyzickej inštalácii dáva aj presah do online priestoru v podobe rozhrania „instagramového“ filtra, ktorý si diváci môžu pomocou QR kódu načítať a vyskúšať na vlastnej (virtuálnej) koži.

Mnohovrstevnatosť významov, metafora, práca s materiálom a jeho kontrastmi, intermediálnosť, kritika, hyperbola, konceptuálny prístup podporený materiálom, komunikácia s divákom, vnímanie umenia ako nástroja zvyšovania ľudskej citlivosti, potreba skúmať cez osobnú skúsenosť univerzálnosť, to všetko sú charakteristiky tvorby Martiny Chudej, ktorá v ideovej rovine vychádza z feministických teórií a kritiky mierenej voči tradičným genderovým rolám a rodovým stereotypom. Jej reflexie majú globálny aj lokálny charakter, keďže svoje úvahy často smeruje ku kritike vlastnej kultúrnej identity. Prostredníctvom intervencie v Koniarni sa zaoberá fixáciou na vonkajšok/zovňajšok a splňaním určitých noriem – nielen vizuálnych, ale aj rodových/stereotypných. Chudá sa zaoberá tým, čo je/nie je ženské alebo, naopak, mužské, a všetkým vychýľujúcim sa z bežného priemeru. Tým, čo je vo väčšinovej spoločnosti ešte akceptovateľné a tým, čo už nie je.

Do koncepcie diel aj samotnej výstavy sa premieta viacero konkrétnych symbolík a vizuálnych odkazov/narážok, ako telo a telesnosť, pokožka, kríž, mleté mäso, silikón, betón, tvárnica, piesok, presýpacie hodiny atď. Niektoré objekty znázorňujú neforemné organizmy križené s časťami ľudských tiel. Tie akoby pozerajú cez betónové tvárnice, cez typ stavebného materiálu, ktorý autorka ručne vytvára, nepoužíva prefabrikát/ready-made. Objekty vizuálne pripomínajú akéhosi hybridného, znepokojivého červa. V expozícii sa objavujú aj reprezentácie konkrétne spojené s vnímaním ženskej krásy – ženské prsia násilne vtlačené alebo, naopak, vyrastajúce z betónového objektu tvárnice. Objekt evokujúci tvar kríža zase v metaforickej i materiálnej rovine prepája organické, prírodné a prirodzené s umelým, anorganickým, neprirodzeným a normatívnym. Súčasťou inštalácie sú aj videá prezentované samostatne alebo ako súčasť objektov. V rámci **BEAUTYFIXION 2.0** vznikla intermediálna inštalácia reflektujúca fenomén vnímania fyzickej krásy (aj keď nielen tej) súvisiaca s pochybnou snahou o dosahovanie takzvanej dokonalosti – ideálu krásy. Martina Chudá usudzuje, že to, čo už vo svojej dobe kritizovala autorka Naomi Wolf vo svojej publikácii *Mýtus krásy (The Beauty Myth, 1991)*, sa v súčasnosti aj pod vplyvom nových technológií, médií a najmä sociálnych sietí rozvinulo do hybridných, znepokojivých, obludných foriem. Mýtus nadobúda svoju reálnu a zhmotnenú (i keď v skutočnosti nerealistickú) podobu, pričom nám skresľuje vnímanie skutočnosti a sveta okolo nás. Je ilúziou, ktorá sa zo sveta online preliala aj do offline priestoru a zase naopak. Táto ilúzia sa stala nesmierne toxickou, ovplyvňujúcou naše fyzické i mentálne zdravie a pohodu. Posadnutosť výzorom má za následok deštruktívne zásahy do integrity tela i psychiky človeka, ktoré je jedinec (dávno neplatí len pre ženy) ochotný podstupovať. Často sa stáva povrchným konzumentom – „surferom“ hltajúcim fiktívne falošné obrazy, ktoré naňho útočia cez rôzne retušovacie nástroje pc programov, filtre, upravované fotografie, „fake“ videá a podobne. Deje sa tak bez hlbšieho kritického uvažovania o realite a potrebnosti.

Samotný názov výstavy **BEAUTYFIXION 2.0** je slovnou hračkou – prešmyčkou. „**BEAUTY**“ odkazuje na krásu/ideál a „**FIXION**“ na ukrižovanie (crucifixion) ako metaforu obetovania sa pre dosiahnutie vyššieho cieľa/dobra – na ideu hlboko zakorenenú v našej spoločnosti (nielen) v kontexte patriarchálnych tendencií kresťanstva a cirkvi. Vo

fonetickom význame sa v názve nachádza aj slovo „**FICTION**“ (fikcia) ako narážka na to, že akákoľvek objektivizujúca predstava o ideáli je vždy len ilúziou. Autorka avšak uvažuje aj nad tým, že sa paradoxne táto ideálna predstava dá do istej miery „zhmotniť“ prostredníctvom plastickej chirurgie a jej zásahov. Na výstave túto reflexiu v matériovej rovine zastupuje surovina mletého mäsa ako odkaz na drastické zásahy operácií. V prípade prúdu mletého mäsa vytekajúceho z očí poukazuje aj na psychický rozmer tohto problému, ku ktorému sa viažu poruchy príjmu potravy, depresie a úzkosti. Presýpacie hodiny ako symbol plyúceho času zase referujú o stigmatizácii prirodzeného procesu starnutia, snahe o dosiahnutie tzv. večnej mladosti/nesmrtelnosti a strachu zo smrti. Objavuje sa tu teda prenesená silueta presýpacích hodín evokujúca čas a jeho nezadržateľný pohyb. Vo video-performance *URGENCY* autorka vymeriava vlastnú hmotnosť, ktorú následne vyvažuje objektmi, ktoré strojovo vyrába z mäsa, polotovaru. Berie na seba bezpohľavnú formu, čím odkazuje na akúsi redukciu individuality a rozmanitosti (nielen) telesných znakov a charakteristík celého spektra.

Konceptuálna forma diel prezentovaná na výstave v podobe multimedialného celku je v rámci realizácie prevedenia obohatená najmä po remeselnej/technologickej stránke prácou s tradičnejšími sochárskymi technikami (modelovanie, formovanie a odlievanie z finálneho materiálu), čím autorka zámerne využíva symbolickú hodnotu materiálov a ich kontrasty. Pre dosiahnutie hyperrealistického efektu pracuje so silikónom, ktorý priamo odkazuje na telesnosť a pôsobí organickým, živým dojmom. Silikónové časti spája s betónom – betónovými tvárniciami, ktoré názvoslovím ironicky asociujú slovo tvárnosť. V skutočnosti sú len anorganickým konštrukčným prvkom, ktorý je formou a akousi nami stanovenou ďalšou normou. Piesok, ktorý tvorí zázemie celej inštalácie/výstavy, zviditeľňuje myšlienku plynutia času. Funguje ako „spoiler“ k časovosti a zároveň je jedným zo základných stavebných materiálov, z ktorých sa skladá aj samotný betón/tvárnica. Prítomnosť piesku sa tiež v snoch zvykne vykladať aj ako symbol strachu zo starnutia.

Zámerom výstavy *BEAUTYFICTION 2.0* sa prostredníctvom ideových i materiálových východísk stalo poukázanie na aktuálnu problematiku, aktivizovanie kritického myslenia diváka a rozšírenie jeho vnímania, čo sa Martine Chudej napokon vo viacerých rovinách i podarilo. Výstava reflektuje konzumnú kultúru fetišizujúcu telo a zovňajšok, čím smeruje našu pozornosť na aktuálnosť plnú falošných obrazov a ideálov, ktoré často korenia oveľa hlbšie – v problematike moci, usmerňovania, dozerania a trestania.

Martina Chudá (*1990, Trnava) je absolventkou Animácie výtvarného umenia na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity (2012) a Učiteľstva výtvarného umenia na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave (2014). Okrem voľnej tvorby sa podieľa na vedení alternatívnej galérie Výklad v Trnave, pedagogicky pôsobí na ZUŠ a je členkou Slovenskej výtvarnej únie v rámci združenia TXT. Vystavovala na sólo i skupinových výstavách na Slovensku aj v zahraničí (napr. sólo výstava *KAMUFLÁŽ*, Galéria Výklad, Trnava, 2016; skupinová výstava *Podoby Slobody*, Nitrianska galéria a festival Divadelná Nitra, Nitra, 2019 atď.). V roku 2018 získala ocenenie *TEXTILE ART OF TODAY* – Ocenenie Danubiany (za dielo *URGENCY*, 2018), na ktoré v roku 2021 nadviazala ďalším ocenením – cenou *VIII. BIENÁLE VOLNÉHO VÝTVARNÉHO UMENIA – GRAND PRIX* (za dielo *Pochodeň slobody*, 2021 a *URGENCY*, 2018). Vo voľnej tvorbe sa venuje objektom, inštalácii, videu a performance, ktoré často prepája do multimedialných výstupov. Zaoberá sa kultúrno-sociálno-politickými témami cez prizmu súčasného feminizmu a jeho princípov. Komentuje spoločenské dianie i verejný priestor.

Surové mäso použité pri tvorbe diel sa darovalo psiemu útulku v Trnave alebo autorkiným známym, ktorí krmia svojich psov BARF stravou.